

Nr 47

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om ändringar av bestämmelserna rörande det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 28 av herr *Anderberg* m. fl. och II: 39 av herr *Engkvist* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta vidtagna sådan ändring i förordningen om statlig inkomstskatt § 4 mom. 2, att punkten komme att lyda: Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och som under större delen av beskattningsåret varit här bosatt, under årei haft inkomst av jordbruksfastighet eller av odlingar på jord taxerad som annan fastighet eller av rörelse — — — åtnjuta avdrag med 300 kronor;

2) de likalydande motionerna I: 140 av fru *Svenson* m. fl. och II: 428 av herr *Larsson* i Luttra m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att ett fast avdrag på 300 kronor skall medgivas vid taxering till såväl statlig som kommunal inkomstskatt, om gift kvinna deltagit i mannens förvärvsarbete inom jordbruk eller rörelse, eller om gift man deltagit i hustruns förvärvsarbete inom dessa förvärvskällor»; samt

3) motionen II: 93 av herr *Andersson* i Essvik, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta om en sådan ändring av § 4 mom. 2 andra stycket av förordningen om statlig inkomstskatt, att hustru, som äger jordbruksfastighet och deltagit i skötseln därav till ett värde av minst 300 kronor, även må åtnjuta avdrag med 300 kronor».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 28, I: 140 och II: 93.

I 46 § 3 mom. kommunalskattelagen stadgas, att därest gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, haft inkomst av rörelse eller eget arbete, hon må i hemortskommunen erhålla avdrag med 300 kronor, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår. Berörda s. k. förvärvsavdrag höjdes genom beslut av 1947 års riksdag till nyssnämnda belopp från tidigare gällande 200 kronor.

Motsvarande bestämmelser i förordningen om statlig inkomstskatt innefattas i 4 § 2 mom. Sagda författningsrum erhöi ny lydelse jämlikt beslut av 1952 års riksdag. De nya bestämmelserna, som gäller från och med

1954 års taxering, innebär i huvudsak följande. Gift kvinna med inkomst av rörelse eller av eget arbete erhåller, i den mån inkomsten därtill förslår, avdrag med högst 300 kronor eller, om den gifta kvinnan haft hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, med 300 kronor jämte 10 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock med högst 1 000 kronor. Vidare är gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller av rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, berättigad att, om och i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor. De nu nämnda avdragen må dock för makarna tillsammans icke överstiga 300 respektive 1 000 kronor.

Sedan bestämmelserna om förvärvsavdraget vid 1952 års riksdag erhöi sin nuvarande utformning har årligen väckts motioner om ändringar i desamma. Senast behandlade bevillningsutskottet frågan vid 1954 års riksdags höstsession i betänkande nr 62 i anledning av väckta motioner i ämnet. I betänkandet lämnades en redogörelse över vad som dessförinnan förevarit i frågan, varjämte utskottet anförde bl. a. följande.

Såsom framgår av det ovan sagda finnes nu två avdrag av olika storlek. Det högsta avdraget tillkommer gift kvinna med barn om hon haft inkomst av rörelse eller av eget arbete. Det lägre avdraget åtnjutes av gift kvinna utan barn om hon haft inkomst som nyss sagts ävensom av gift man, vars hustru — oavsett om hon har barn eller ej — biträtt mannen i jordbruk eller rörelse. I sistnämnda fall utgår avdraget dock icke vid kommunalbeskattningen, varför man beträffande det lägre avdraget har två till sitt värde olika avdrag. Samtliga nu nämnda avdrag är tillkomna för att lindra verkningarna av sambeskattningen, men de gift kvinna tillkommande avdragen har sin främsta motivering däri att man velat beakta de icke eljest avdragsgilla omkostnader, som kvinnans förvärvsarbete utom hemmet medför. Av ofrånkomliga praktiska skäl har emellertid avdragsrätten fått en schablonmässig utformning, och densamma torde vara förankrad i överväganden, där väsentligt utrymme givits den psykologiska effekten av ett sådant avdrag för kvinnor med förvärvsarbete utom hemmet. I avdragets schablonmässiga karaktär ligger att det tar sikte på vissa normalfall. Mera ovanliga former av gift kvinnas arbetsinsats har icke dragits in under bestämmelserna. Detta gäller för övrigt icke blott det avdrag, som tillkommer gift kvinna, utan även det 300-kronorsavdrag, som efter den år 1952 gjorda utbyggnaden av avdraget kan medgivas gift man vid den faktiska sambeskattningen. Utom avdragsrätten faller sålunda icke endast fall, då en gift kvinna har inkomst av egen jordbruksfastighet eller av egen annan fastighet, utan också sådana fall, då en hustru biträder sin man i förvärvskällan tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet. Emellertid torde, om schablonmässigheten i avdraget skall uppgivas och ersättas med en uppläggningssträngt efter principiella linjer, detta leda till att avdraget icke låter sig praktiskt hanteras.

Det berättigade i att medgiva förvärvsavdrag av förevarande slag ur ren beskattningssynpunkt finnes här ej anledning närmare diskutera; det må i förevarande sammanhang endast konstateras, att ur synpunkter, som varit bestämmande för avdragets medgivande, den nuvarande avgränsningen av avdragsrättens tillämplighetsområde återspeglar en restriktivitet i betraktelsesättet som det ansetts angeläget att upprätthålla. Den frågan kan gi-

vetvis ställas huruvida den nuvarande ordningen är ur alla synpunkter tillfredsställande med hänsyn till samtliga de intressen som måste vägas mot varandra. Å ena sidan kan med fog göras gällande, att det i och för sig är riktigt att på sätt som skett vid avdragsrättens utformning beakta den omständigheten att kvinnor med förvärvsarbete utom hemmet i allmänhet måste antagas ha kostnader härför, som i regel icke förekommer för hustrur som med sin arbetsinsats biträder mannen i dennes verksamhet. Å andra sidan kan hävdas, att nuvarande ordning medför en i och för sig icke önskvärd komplicerad av beskattningsreglerna, vars undanröjande av olika skäl måste i första hand anses angeläget. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har riksdagen såväl år 1952 som år 1953 ställt sig på den första ståndpunkten. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 gjorde 1953 års bevillningsutskott — efter att ha erinrat om att den nuvarande utformningen av förvärvsavdraget närmast vore att uppfatta såsom resultatet av en sammanjämkning av skilda ståndpunkter och sålunda icke kunde sägas återspegla en enhetlig princip — det allmänna uttalandet, att detta förhållande dock tedde sig mindre väsentligt, då resultatet av statsskatteomläggningen innebure skattelättnader för de gifta yrkeskvinnorna. Utskottet erinrade i sammanhanget särskilt om det inbördes samband som rådde mellan utformningen av förvärvsavdraget, ortsavdragens avvägning och storlek samt, vid statsbeskattningen, skatteskalornas uppbyggnad.

Under senare år har ägnats en alltmer ökad uppmärksamhet åt önskemålet att genom en viss schablonisering av den skattemässiga inkomstberäkningen åstadkomma ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Det har framstått som uppenbart att mer väsentliga resultat på detta område inte kan uppnås annorledes än genom att medge vissa schablonmässigt bestämda avdrag, vilket i sin tur medför ett visst skattebortfall och följaktligen en skattelindring för vissa inkomsttagare. Förslag i sådan riktning har för någon tid sedan framlagts av 1950 års skattelagssakkunniga (SOU 1954: 18); detta förslag är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Vidare har från skilda håll uttalats angelägenheten av att söka ernå en allmän skattelättnad. Möjligheten att genomföra en sådan är givetvis beroende av utvecklingen på området för statens utgifter och inkomster. Det kan förutsättas att denna betydelsefulla fråga är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Utskottet vill — utan att därmed ha i dagens läge tagit någon ståndpunkt till utformningen av en eventuell allmän skattesänkning — understryka att till en diskussion i detta ämne självfallet hör även spörsmålen om utformningen av skatteskalorna och ortsavdragen. Det är också uppenbart att ett visst samband föreligger mellan sistnämnda frågor och utformningen av förvärvsavdraget.

Med hänsyn till angivna samband och till att reglerna för såväl statsbeskattningen som kommunalbeskattningen i nyss nämnda hänseenden är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet synes det utskottet som om övervägande skäl talar för att riksdagen icke för närvarande tager ställning till frågan om en sådan utvidgning av förvärvsavdraget som förordas i de förevarande motionerna. Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla att det torde nära överensstämma med synpunkter som tidigare anlagts på detta spörsmål att riksdagens ställningstagande i frågan föregående år inte bör hindra den ändring av reglerna för förvärvsavdragets utformning, som bl. a. med hänsyn till förenklingssynpunkter vid fortsatta överväganden kan befinnas önskvärd. I enlighet härmed torde från riksdagens sida den uppfattningen böra komma till uttryck, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t

att till närmare undersökning upptaga frågan om förvärvsavdragets lämpligaste utformning i skilda hänseenden. Huruvida detta bör ske i samband med de överväganden, vilka såsom utskottet antytt för närvarande torde vara aktuella hos Kungl. Maj:t, eller i annat sammanhang kan utskottet icke uttala sig om. Beaktande torde böra skänkas det kommunala skatteunderlagets känslighet och sambandet med övriga aktuella reformfrågor på kommunalbeskattningens område.

Riksdagen godkände betänkandet och beslöt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville i lämpligt sammanhang låta verkställa en översyn av reglerna om förvärvsavdraget.

I en vid innevarande års riksdag framställd interpellation har fru Gärde Widemar frågat chefen för finansdepartementet, om han vore villig att skyndsamt igångsätta en översyn av förvärvsavdraget i syfte att åstadkomma sådana ändrade bestämmelser att förvärvsavdraget bättre motsvarade de faktiska merkostnader som åsamkades gifta kvinnor med förvärvsarbete utanför hemmet. I sitt interpellationssvar framhöll departementschefen, att han igångsatt en utredning om en skattesänkning, som vore avsedd att kunna genomföras vid nästa års riksdag. I direktiven för utredningen hade angivits, att denna allmänna skattesänkning, där tyngdpunkten borde läggas på de mindre inkomsttagarna, borde taga formen av en omarbetning av skatteskalorna. Utredningen skulle icke behandla frågor som hade betydelse för sambeskattningen av äkta makar. När den skattesänkning, som han hoppades skulle bli resultatet av den igångsatta utredningen, genomförts, borde närmare undersökas om möjligheter funnes till ytterligare sänkningar av de direkta skatterna under den närmaste framtiden. Bedömdes så vara troligt, borde man enligt departementschefens mening överväga om dessa icke i främsta rummet borde åstadkommas genom höjningar av ortsavdragen, så att dessa i större mån än nu komme att motsvara vad som kunde anses utgöra existensminimum. I samband med övervägandena om höjningar av ortsavdragen borde också förvärvsavdragen omprövas både med hänsyn till storleken och till möjligheten att göra dem likartade vid statlig och kommunal beskattning. Bortsett från denna fråga och från vad som kunde framkomma som konsekvenser av höjningarna av ortsavdragen funne departementschefen, såvitt f. n. kunde bedömas, icke anledning föreligga att nu ånyo ompröva sambeskattningsfrågan, som finge anses ha blivit i princip löst genom riksdagens beslut i ämnet år 1952.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande motionerna I : 28 och II : 39 har framhållits, att det förvärvsavdrag, som tillkomme gift man, gällde endast då inkomsten erhöles från jordbruksfastighet eller rörelse. I vissa delar av landet, bl. a. i Skåne, funnes områden där tobak odlades å fastigheter, vilka vore taxerade som annan fastighet. Mannen hade inkomst av arbete eller förvärvs-

verksamhet och hustrun skötte tobaksodlingen. Med nuvarande lagstiftning kunde mannen ej erhålla ovannämnda avdrag, då odlingen skedde å jord taxerad som annan fastighet. Man hade alltså en olika värdering av arbetsinsatsen, beroende på hur fastigheten rubricerades.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I: 140 och II: 428 framförda yrkandet har anförts bl. a., att om jordbruksfastighet eller rörelse ägdes eller dreves av hustrun och mannen deltoge i hennes arbete vore förvärvsavdrag icke medgivet. Detta vore en uppenbar inkonsekvens eftersom även i sådana fall båda makarna gemensamt bidroge till inkomstens förvärvande. Om en gift kvinna ägde ett småbruk och mannen deltoge i gårdens skötsel, skulle det säkerligen vara av ej ringa ekonomisk betydelse, om förvärvsavdrag medgäves. Avdraget borde liksom i fråga om avdraget för hustrus arbete vara 300 kronor. Det vore svårt att förstå, varför det avdrag, som nu beviljades för hustru, som deltoge i arbetet i mannens jordbruk eller rörelse, endast skulle få tillämpas vid den statliga beskattningen. Likformiga principer borde därvidlag tillämpas. Någon inverkan av nämnvärd betydelse på kommunernas skatteunderlag kunde inte uppstå därigenom. Genom kommunreformen hade ju de enskilda kommunerna på landsbygden erhållit ett stabilare skatteunderlag än vad småkommunerna tidigare ägde. Även vid den kommunala beskattningen torde det vara lämpligt att ett fast avdrag på 300 kronor beviljades, så att likformighet över hela linjen uppnåddes.

I motionen II: 93 har anförts, att bestämmelserna om rätt för gift man, vilkens hustru utfört arbete i förvärvskällan jordbruksfastighet eller rörelse, att åtnjuta avdrag med 300 kronor främst torde ha tillkommit för att söka jämställa arbetande jordbrukarhustrur med övriga förvärvsarbetande hustrur. I praktiken hade detta väl medfört, att för de flesta jordbrukarhustrur, som deltagit i arbetet, mannen fått ett avdrag med 300 kronor. En grupp hade däremot ställts utanför, nämligen de hustrur som stode som ägare till jordbruksfastighet och avgäve deklaration över resultatet. Trots att de gemensamt med maken deltoge i jordbruksarbetet på samma sätt som andra jordbrukarhustrur ägde de inte denna avdragsrätt. Avdraget kunde endast ske om mannen ägde fastigheten och redovisade resultatet. Det syntes skäligt att avdragsrätten i sådant fall utsträcktes att även gälla jordbrukarhustrur, som stode som fastighetens ägare.

Utskottet. Gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret har varit bosatt här i riket, äger vid inkomsttaxering rätt till särskilt avdrag, s. k. förvärvsavdrag, om hon haft inkomst av rörelse eller eget arbete. — Har den gifta kvinnan haft inkomst av egen jordbruksfastighet är hon däremot icke berättigad till avdrag som nu sagts. — Förvärvsavdraget är vid taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt begränsat till högst 300 kronor; om den gifta kvinnan har hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, må

dock avdrag vid statsbeskattningen medgivas med högst 1 000 kronor. Ett liknande avdrag kan Härjämte medgivas gift man vid taxering till statlig inkomstskatt. Sistnämnda avdrag, som uppgår till 300 kronor, tillkommer gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor. Detta avdrag vid s. k. faktisk sambeskattnings har icke någon motsvarighet vid den kommunala taxeringen. De nu återgivna reglerna i fråga om taxering till statlig inkomstskatt tillkom i samband med den av 1952 års riksdag beslutade omläggningen av statsbeskattningen.

I de föreliggande motionerna har yrkats vissa ändringar i nämnda bestämmelser. De yrkade ändringarna syftar samtliga till en utvidgning av rätten till avdrag vid s. k. faktisk sambeskattnings. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 28 (av herr Anderberg m. fl.) och II: 39 (av herr Engkvist m. fl.) att det avdrag, vilket enligt vad ovan nämnts kan vid den statliga taxeringen medgivas gift man som haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, måtte kunna få åtnjutas jämväl, därest han haft inkomst av odlingar på jord, taxerad som annan fastighet. Motionärerna syftar därvid i främsta rummet på de tobaksodlingar, vilka bl. a. i Skåne i viss utsträckning anlagts på fastigheter taxerade såsom annan fastighet. I de likalydande motionerna I: 140 (av fru Svenson m. fl.) och II: 428 (av herr Larsson i Luttra m. fl.) yrkas en sådan utvidgning av ifrågavarande avdrag, att detsamma skulle kunna medgivas även då gift man deltagit i hustruns förvärvsarbete inom jordbruk eller rörelse samt att avdraget skulle utsträckas till att avse jämväl den kommunala taxeringen. I motionen II: 93 (av herr Andersson i Essvik) har yrkats att det gift man vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivna avdraget måtte få åtnjutas jämväl i det fall att hustrun ägt jordbruksfastighet och deltagit i skötseln av densamma.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår har, sedan vid 1952 års riksdag de nu gällande bestämmelserna på förevarande område infördes, årligen motioner väckts om ändringar i desamma. Senast behandlades frågan vid 1954 års riksdags höstsession i bevillningsutskottets betänkande nr 62. Utskottet erinrade därvid om 1953 års bevillningsutskotts uttalande, att den nuvarande utformningen av förvärvsavdraget närmast vore att uppfatta såsom resultatet av en sammanjämkning av skilda ståndpunkter och sålunda icke kunde sägas återspegla en enhetlig princip men att detta förhållande dock tedde sig mindre väsentligt, då resultatet av statsskatteomläggningen år 1952 inneburit skattelättnader för de gifta yrkeskvinnorna. Härjämte framhöll utskottet, att under senare år en alltmer ökad uppmärksamhet ägnats åt önskemålet att genom en viss schablonisering av den skattemässiga inkomstberäkningen åstadkomma ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Vidare hade från skilda håll uttalats angelägenheten av att söka ernå en allmän skattelättnad. Utskottet ville understryka, att till en diskussion i detta ämne självfallet hörde även spörsmålen om utformningen av skatteskalorna och ortsavdragen. Det vore också uppenbart, att ett visst samband föreläge mellan sistnämnda frågor och utformningen av förvärvs-

avdraget. Med hänsyn till angivna samband och till att reglerna för såväl statsbeskattningen som kommunalbeskattningen i nyss nämnda hänseenden vore föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet syntes det utskottet som om övervägande skäl talade för att riksdagen icke för det dåvarande toge ställning till frågan om en sådan utvidgning av förvärvsavdraget som förordades i de väckta motionerna. Utskottet ville emellertid samtidigt framhålla att det torde nära överensstämma med synpunkter som tidigare anlagts på detta spörsmål att riksdagens ställningstagande i frågan år 1953 inte borde hindra den ändring av reglerna för förvärvsavdragets utformning, som bl. a. med hänsyn till förenklingssynpunkter vid fortsatta överväganden kunde befinnas önskvärd. I enlighet därmed torde från riksdagens sida den uppfattningen böra komma till uttryck, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att till närmare undersökning upptaga frågan om förvärvsavdragets lämpligaste utformning i skilda hänseenden. Huruvida detta borde ske i samband med de överväganden, vilka såsom utskottet antytt för det dåvarande torde vara aktuella hos Kungl. Maj:t, eller i annat sammanhang kunde utskottet icke uttala sig om. Beaktande torde böra skänkas det kommunala skatteunderlagets känslighet och sambandet med övriga aktuella reformfrågor på kommunalbeskattningens område. På utskottets hemställen beslöt riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville i lämpligt sammanhang låta verkställa en översyn av reglerna om förvärvsavdraget samt så snart förutsättningar därför föreläge för riksdagen framlägga det förslag i ämnet som därav kunde föranledas.

Spörsmålet angående förvärvsavdragets utformning har därefter vid innevarande års riksdag varit föremål för en interpellation av fru Gärde Widemar. I interpellationssvaret framhöll chefen för finansdepartementet, att han igångsatt en utredning om en allmän skattesänkning, som vore avsedd att genomföras vid nästa års riksdag. Denna sänkning borde taga formen av en omarbetning av skatteskalorna. Utredningen skulle icke behandla frågor som hade betydelse för sambeskattningen av äkta makar. När den avsedda skattesänkningen genomförts, borde undersökas, huruvida möjligheter till ytterligare sänkningar av de direkta skatterna föreläge genom höjningar av ortsavdragen. I sistnämnda sammanhang borde också förvärvsavdragen omprövas både med hänsyn till storleken och till möjligheten att göra dem likartade vid statlig och kommunal beskattning.

Utskottet inser väl, att det ur rent principiella synpunkter kan finnas skäl att beakta de yrkanden, som nu föreligger till bedömande. Såsom ovan antytts har emellertid de gällande bestämmelserna på området icke utformats efter en enhetlig princip utan utgjorde en kompromiss mellan de skilda synpunkter och intressen som vid avdragets bestämmande gjorde sig gällande från olika håll. Det synes utskottet uppenbart, att det — därest ett förvärvsavdrag anses erforderligt i beskattningssystemet — vore i och för sig önskvärt med ett avdrag uppbyggt efter mer enhetliga linjer. Såsom 1954 års bevillningsutskott uttalade äger emellertid frågan om förvärvsavdragets utformning ett visst samband med spörsmålen om skatteskalornas uppbygg-

nad samt om ortsavdragens avvägning och storlek. Departementschefen har i sitt ovannämnda interpellationssvar givit till känna, att en av honom tillsatt utredning är sysselsatt med en omarbetning av skatteskalorna samt att han, sedan denna omarbetning genomförts, åsyftar en översyn av ortsavdragen och i samband därmed av förvärvsavdraget.

Det synes utskottet kunna förutsättas, att de nu föreliggande yrkandena kommer att bli behandlade vid den av 1954 års riksdag begärda översynen av reglerna om förvärvsavdraget, vilken enligt departementschefens uttalande avses att verkställas i samband med en prövning av ortsavdragens utformning. Utskottet anser, att resultatet av denna översyn bör avvaktas innan ställning toges till de nu aktualiserade spörsmålen, och kan således icke tillstyrka lagstiftningsåtgärder i anledning av motionerna. Med hänsyn till att nämnda översyn begärdes av riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t så sent som den 24 november 1954 finner utskottet ej heller anledning att förordna skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet avstyrker sålunda de förevarande motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 28 av herr Anderberg m. fl. och II: 39 av herr Engkvist m. fl. om viss ändring av bestämmelserna rörande det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 140 av fru Svenson m. fl. och II: 428 av herr Larsson i Luttra m. fl. om viss ändring av bestämmelserna rörande det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna vid beskattning icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att motionen II: 93 av herr Andersson i Essvik om viss ändring av 4 § 2 mom. andra stycket av förordningen om statlig inkomstskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1955

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon, Gustaf Elofsson, Eriksson, Söderquist, Velander, Snygg, Anders Johansson och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sundström, Hagberg i Malmö, Sjölin, Brandt, Kärlander, Strandh, Jansson i Aspeboda och Asp.

Reservationer

1) av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 28 av herr *Anderberg* m. fl. och II: 39 av herr *Engkvist* m. fl., de likalydande motionerna I: 140 av fru *Svensson* m. fl. och II: 428 av herr *Larsson* i Luttra m. fl. samt motionen II: 93 av herr *Andersson* i Essvik,

1) för sin del antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkt 2 av anvisningarna till 20 § samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruk, som hon självt bedrivit, eller av rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har den skattskyldiges hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen, i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Avdrag enligt detta moment må icke för makarna tillsammans överstiga 300 kronor.

Anvisningar

till 20 §.

2. Från föreskriften om att skattskyldig ej må avdraga värdet av arbete, som i hans förvärvsverksamhet utförts av andre maken, föreligger såsom framgår av 46 § 3 mom. i vissa fall undantag i fråga om arbete, som utförts av gift kvinna.

Hemmavarande barn ——— enligt 51 §.

Frågan om ——— taxeringsåret (se 65 §).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1956 eller tidigare år.

2) antaga följande

Förslag

till

*förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576)
om statlig inkomstskatt.*

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

2 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit, eller av rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor eller, om hon haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, med 300 kronor jämte 10 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 1 000 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller av odlingar på jord taxerad som annan fastighet eller av rörelse och har den skattskyldiges hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen, i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Avdrag enligt — — — 1 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

II) av herrar *Söderquist, Anders Johansson, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Strandh*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort erhålla följande lydelse:

»*Utskottet*. Gift kvinna — — — (= utskottet s. 5 rad 8 nedifrån — s. 7 rad 11 nedifrån) — — — kommunal beskattning.

Utskottet inser väl, att det ur rent principiella synpunkter kan finnas skäl att beakta de yrkanden, som nu föreligger till bedömande. Dessa bör emellertid prövas i ett större sammanhang. Utskottet anser nämligen, att den

lösning, som frågan om förvärvsavdragens utformning erhöll genom 1952 års riksdags beslut, inte kan anses tillfredsställande. Utskottet vill vid detta konstaterande särskilt fästa uppmärksamheten på att de då fastställda förvärvsavdragen i alltför begränsad omfattning kan anses täcka de merkostnader, som gift kvinna får bära vid förvärvsarbete. Detta är särskilt framträdande i de fall, då familjen har minderåriga barn. Även i andra avseenden är, såsom utskottet bl. a. vid föregående års riksdag framhållit, de regler, som för närvarande gäller för förvärvsavdragen, inte tillfredsställande utformade.

Som ovan erinrats beslöt 1954 års riksdag i anledning av då väckta motioner och på utskottets förslag, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en närmare undersökning av frågan om förvärvsavdragens lämpligaste utformning i skilda hänseenden samt om förslag till nya regler så snart förutsättningar därför föreläge. Av ovannämnda vid innevarande års riksdag av chefen för finansdepartementet avgivna interpellationssvar till fru Gärde Widemar framgår emellertid, att frågan om förvärvsavdragens reformering enligt hans mening borde upptagas till prövning i ett senare sammanhang. Med anledning av statsrådets meddelande vill utskottet framhålla, att det inte delar statsrådets uppfattning, att frågan om förvärvsavdragens reformering måste bli beroende av prövningen av frågan om en höjning av ortsavdragen. Frågan om förvärvsavdragen bör kunna lösas utan hinder för den avsedda prövningen av frågan om ortsavdragen och ett förslag kunna utarbetas att med hänsyn till frågans angelägenhetsgrad snarast föreläggas riksdagen. Utskottet vill härmed understryka sin vid föregående års riksdag uttalade uppfattning, att en översyn av reglerna för förvärvsavdraget bör komma till stånd. Med anledning av innehållet i finansministerns ovan lämnade interpellationssvar anser sig utskottet böra föreslå att riksdagen i anledning av de nu väckta motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t gör en framställning om en snar översyn av reglerna för förvärvsavdragen, dels i syfte att bättre anpassa dem till sitt ändamål att utgöra täckning för de med ifrågasvarande förvärvsarbete förenade merkostnaderna och dels i syfte att göra dem mera enhetliga. Förslag i anledning härav bör snarast föreläggas riksdagen.

Utskottet får således hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 28 av herr Anderberg m. fl. och II: 39 av herr Engkvist m. fl., de likalydande motionerna I: 140 av fru Svenson m. fl. och II: 428 av herr Larsson i Luttra m. fl. samt motionen II: 93 av herr Andersson i Essvik, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av reglerna om det s. k. förvärvsavdraget vid taxering till skatt, så att förslag i i ärendet snarast kan föreläggas riksdagen.»